

This document has been provided by the International Center for Not-for-Profit Law (ICNL).

ICNL is the leading source for information on the legal environment for civil society and public participation. Since 1992, ICNL has served as a resource to civil society leaders, government officials, and the donor community in over 90 countries.

Visit ICNL's **Online Library** at
<http://www.icnl.org/knowledge/library/index.php>
for further resources and research from countries all over the world.

Disclaimers

Content. The information provided herein is for general informational and educational purposes only. It is not intended and should not be construed to constitute legal advice. The information contained herein may not be applicable in all situations and may not, after the date of its presentation, even reflect the most current authority. Nothing contained herein should be relied or acted upon without the benefit of legal advice based upon the particular facts and circumstances presented, and nothing herein should be construed otherwise.

Translations. Translations by ICNL of any materials into other languages are intended solely as a convenience. Translation accuracy is not guaranteed nor implied. If any questions arise related to the accuracy of a translation, please refer to the original language official version of the document. Any discrepancies or differences created in the translation are not binding and have no legal effect for compliance or enforcement purposes.

Warranty and Limitation of Liability. Although ICNL uses reasonable efforts to include accurate and up-to-date information herein, ICNL makes no warranties or representations of any kind as to its accuracy, currency or completeness. You agree that access to and use of this document and the content thereof is at your own risk. ICNL disclaims all warranties of any kind, express or implied. Neither ICNL nor any party involved in creating, producing or delivering this document shall be liable for any damages whatsoever arising out of access to, use of or inability to use this document, or any errors or omissions in the content thereof.

Predlog zakona o

HUMANITARNIH IN DOBRODELNIH ORGANIZACIJAH (ZHDO)

Prva obravnava - EPA 467 - III

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR
Skupina poslancev
mag. Janez Drobnič (skupina poslancev)
07.03.2002
PREDLOG ZAKONA
18. člena zakona o poslancih (Ur.LRS, št. 48/92)
18. člena poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije

(Ur.LRS, št. 40/93, 80/94, 8/95-popravek, 28/96, 26/97 in 46/2000), vlagajo podpisani poslanci

PREDLOG ZAKONA O HUMANITARNIH IN DOBRODELNIH ORGANIZACIJAH

in ga pošljajo v obravnavo in sprejem na podlagi 3. odstavka 174. člena Poslovnika Državnega zbora.

V skladu s prvim odstavkom 176. člena Poslovnika Državnega zbora RS sporočajo, da bo sodeloval pri obravnavi predloga zakona na sejah delovnih teles Državnega zbora in na sejah Državnega zbora mag. Janez Drobnič.

mag. Janez Drobnič
poslanec

4. IVAN KRAMIG
5. MIREO ZAMERNIK
6. ANDREJ VEJČAK

PREDLOG ZAKONA O HUMANITARNIH IN DOBRODELNIH ORGANIZACIJAH

I. UVOD

1. Ocena stanja in razlogi za sprejem zakona

Področje delovanja humanitarnih in dobrodelnih organizacij sistemsko ni urejeno. To povzroča vrsto zapletov in ravnanje nekaterih organizacij, ki ni v skladu z njihovim poslanstvom in pričakovanjem tistih, ki jim ta sredstva namenjajo. Zato je začelo upadati zaupanje posameznikov v ta del civilne družbe, ki v tržnem in svobodnem demokratičnem sistemu opravlja pomembno družbeno, socialno, pa tudi ekonomsko funkcijo. Gre za več sklopov vprašanj, ki jih je potrebno urediti: registracija takšnih organizacij, naložbe prostih sredstev, način nadzora, limitiranje nekaterih stroškov, obdavčevanje, vprašanje presežka (dobička) in druga vprašanja.

Splošnega predpisa, ki bi opredeljeval zakonske pogoje in kriterije za določitev tega tipa organizacij ni. Z Zakonom o lastninskem preoblikovanju Loterije Slovenije (Ur. l. RS, št. 44/96 in št. 47/97) ter podzakonskimi akti Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij je sicer določeno, kdo vse lahko kandidira in je upravičen do sredstev, vendar pa splošnih in konkretnih kriterijev ni. Obstoječi sistem je v osnovi nadaljevanje delovanja socio-humanitarnih organizacij, ki so bile koordinirane pod okriljem RK SZDL (Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva) s to razliko, da sta se na podlagi Zakona o lastninjenju Loterije Slovenije konstituirali dve fundaciji: ena za delovanje športnih organizacij in druga za delovanje invalidskih ter humanitarnih organizacij. Obe fundaciji sta zasnovani tako, da pridobivata sredstva iz koncesij za prirejanje iger na srečo. Ta sredstva in druga sredstva iz naslova volil in donacij potem razdelita organizacijam po kriterijih, ki jih sami določita. Dosedanjih izkazi poslovanja obeh fundacij kažejo, da sredstev iz volil ter daril praktično ni, zato je edini način pridobivanja sredstev iz naslova koncesij – proračunskih sredstev države.

V prvih letih samostojnosti so invalidske in humanitarne organizacije nadaljevale z delom na star način, katerega najbolj prepoznavni cilj je bilo zavarovanje v preteklih štiridesetih letih pridobljenega premičnega in nepremičnega premoženja ter želje biti edini zastopnik invalidov. Pri konstituiranju sveta obeh fundacij so tiste organizacije z največjim vplivom še v časa obstoja SZDL, vsilile sestavo sveta, ki jim najbolj ustreza. S tem je prišlo do dveh temeljnih sistemskih napak:

- nove nastajajoče organizacije, ki želijo pokriti potrebe še drugih ravno tako upravičenih uporabnikov, nimajo predstavnikov v organih za upravljanje in dodeljevanje sredstev, zato težko pridejo do sredstev ali se jim dodelijo sredstva zgolj v simbolični višini;
- o sredstvih odločajo predvsem tisti, ki so hkrati njihovi uporabniki.

Ker so sedanje samoopredeljene invalidske in humanitarne organizacije slabo diferencirane in so njihove funkcije različne, obstaja nevarnost za diskriminatorno

delovanje. Tako so nekatere organizirane za izvajanje javnih storitev, storitev v javnem interesu brez značaja javne službe ali delujejo kot klubi za interesno druženje posameznikov, nenazadnje so tudi artikulirana civilna družba za izvajanje pritiska in javnega mnenja. Ker država zaradi pomanjkanja sredstev vse bolj opušča nekatere storitve, ki so bile prej opredeljene kot javne storitve, ali se porajajo nove življenjske potrebe posameznikov, ki jih državna ali javna služba ne izvaja ali financira, ostaja tem posameznikom le možnost kritja teh potreb v okviru invalidskih in humanitarnih organizacij. Tu pa nastane problem, kajti organizacije, ki so opredeljene kot društva, prioritarno ali pa sploh ekskluzivno izvajajo te storitve, za katere sicer država preko koncesij zagotavlja potrebna finančna sredstva, le za svoje člane. Te vrste storitev ne bi smeli omejevati glede na kriterij članstva.

Civilni družbi je potrebno zagotoviti povsem neodvisno izražanje interesov, izvajanje nadzora nad delovanjem države in možnost javnega sporočanja, zato njihovo delovanje ne sme biti v finančni odvisnosti od države ali takšne fundacije, ki je financirana iz državnih sredstev. V tem smislu bi morale biti odprte za darila, volila in prispevke donacij. Omogočanje druženja na podlagi skupnih interesov v različnih oblikah klubske dejavnosti bodisi v okviru društev je lahko predmet financiranja fundacije, ravno tako tudi izvajanje storitev v obliki javne službe ali storitev javnega interesa, ki nima značilnosti javne službe.

Zaradi opuščanja nekaterih področij skrbi za prebivalce iz domene javne službe (pomanjkanje denarja!), ki se je nekoč imenovala »dejavnost posebnega družbenega«, ter zaradi nastajanja povsem novih potreb nekaterih kategorij prebivalstva, ki jih država ne izvaja v okviru javne službe in jih zato prepušča t.i. »tretjemu nepridobitnemu sektorju«, postaja potreba po jasni regulaciji tega področja vse bolj potrebna. Financiranje javne službe ali službe v javnem interesu nikakor ne sme biti vezana na članstvo v organizaciji, saj bi to pomenilo diskriminacijo pri konščenju storitev, do katerih je upravičen posameznik. Klubske dejavnosti pa bi lahko bile vezane na ta pogoj.

Če je financiranje takšnih dejavnosti zagotovljeno primarno iz državnega vira, ni regulirano z zakonodajo javne služb, ga država ne nadzoruje ter ni podvrženo pogojem tržne konkurence, je potrebno regulirati pogoje delovanja organizacij, ki izvajajo tako dejavnost. Zlasti je potrebno regulirati naložbe prostih sredstev, način nadzora, limitiranje nekaterih stroškov (tudi plač), obdavčevanje, vprašanje presežka (dobička) in podobna vprašanja. Tako ureditev zahteva zlasti naše spreminjajoče se družbeno okolje, kjer so se nekatere vrednote, kot so humanizem, dobrodelnost in karitativna dejavnost, v marsičem spremenile in relativizirale.

Obstoječe humanitarne in dobrodelne organizacije so se ustanovile na podlagi zakona o društvih in so po formalno-pravni ureditvi društva oz. njihove zveze, ki jih ustanavljajo invalidi, bolniki in drugi pomoči potrebni posamezniki in drugi posamezniki zaradi svojih specifičnih potreb in interesov, pri čemer uveljavljajo svojo ustavno pravico do združevanja v skladu z 52. členom Ustave RS. Te organizacije so torej prostovoljna združenja zainteresiranih občanov, ki podpirajo in uveljavljajo delovanje društva zaradi zadovoljevanja splošnih in specifičnih potreb invalidov, bolnikov in drugih pomoči potrebnih posameznikov s težnjo po izenačevanju kvalitete življenja s tisto, ki je zagotovljena ostalim državljanom Slovenije. Glede na značilnosti in pomen delovanja se humanitarne in dobrodelne organizacije razlikujejo od drugih

društev, zavodov ali zadrug, zato je potrebno njihov status ter druga pomembna vprašanja urediti z zakonom.

Razvoj navedene dejavnosti se bo nadaljeval, razvijale in uveljavljale se bodo različne dejavnosti, za katere bo primernjša pravna oblika zavod ali zadruga, zato ta zakon regulira princip delovanja tudi tovrstnih pravnih oseb in ne samo društev.

2. Cilji in načela

Predlog zakona se opira na:

- nacionalni program socialnega varstva do leta 2005 (Ur. l. RS, št. 31/00)
- nacionalni program zdravstvenega varstva Republike Slovenije - zdravje za vse do leta 2004 (Ur. l. RS, št. 49/00)

Cilji zakona so:

- zagotovitev enakopravnega financiranja iz sredstev FIHO za humanitarne in dobrodelne organizacije
- izenačenje možnosti za uspeh vseh invalidov, bolnikov in drugih pomoči potrebnih posameznikov
- da se področje uredi na jasn in pravičen način v skladu z načelom solidarnosti, dobrotelnosti in humanitarnosti.

Predlog zakona prinaša tudi spremembo sistemske ureditve - preimenovalje Uradu Vlade RS za invalide v Urad Vlade RS za invalide, bolnike in druge pomoči potrebne državljane.

3. Finančne in druge posledice predlaganega zakona

Izvajanje zakona ne bo zahtevalo dodatnih sredstev iz proračuna Republike Slovenije za delovanje humanitarnih in dobrodelnih organizacij.

S predlaganim zakonom pa se nalagajo nove naloge pristojnemu ministrstvu, ki so povezane s pridobitvijo in odvzemom statusa humanitarne in dobrodelne organizacije ter vodenjem registra humanitarnih in dobrodelnih organizacij, in nove naloge Uradu Vlade Republike Slovenija za invalide, bolnike in druge pomoči potrebne državljane. Vseh posledic predlaganega zakona ni mogoče predvideti natančno, ocenjujemo pa, da bo uveljavitev zakona vsaj v prvem in drugem letu po začetku njegove veljave, ko bodo posamezne organizacije vlagale vloge za pridobitev statusa humanitarne in dobrodelne organizacije, predvsem v zvezi s postopkom ugotavljanja pogojev za pridobitev statusa in ocenjevanjem programov in storitev, ki jih izvajajo, zahtevala dodatno delo 1 strokovnega delavca na Uradu Vlade Republike Slovenije za invalide, bolnike in druge pomoči potrebne državljane.

II. BESEDILO ČLENOV

1. UVODNE DOLOČBE

1. člen

Ta zakon ureja status, področje in načine delovanja, financiranje in lastnino humanitarnih in dobrodelnih organizacij.

Za humanitarne in dobrodelne organizacije se smiselno uporabljajo določbe zakona o društvih, zakona o zadrugah in zakona o zavodih, kolikor ta zakon ne določa drugače. Za postopek uveljavljanja pravice do programov in storitev, ki jih izvajajo humanitarne in dobrodelne organizacije, se uporablja Zakon o splošnem upravnem postopku, kolikor ta zakon ne določa drugače.

Določila tega zakona, ki se nanašajo na fizične osebe, se ne glede na slovnično obliko enako nanašajo na moške in na ženske.

2. člen

Humanitarne organizacije so prostovoljne in nepridobitne organizacije, ki delujejo kot društva, zadruga ali zavodi na področju socialnega in zdravstvenega varstva, in jih ustanovijo invalidi, bolniki in drugi pomoči potrebni posamezniki z namenom, da v njih izvajajo posebne socialne programe in storitve, ki blažijo posledice invalidnosti oziroma bolezni, izenačujejo invalidove in bolnikove možnosti za ustvarjalno življenje in delo ter opravljajo druge dejavnosti, ki se nanašajo na razvoj socialnega in zdravstvenega varstva. Dejavnost humanitarnih organizacij zajema sestavine samopomoči.

Dobrodelne organizacije so organizacije, ki so ustanovljene za dobroteljen in praviloma trajen namen. Njihov namen je pomagati osebam, ki so pomoči potrebne.

Humanitarne in dobrodelne organizacije omogočajo tudi polnopravno sodelovanje invalidov, bolnikov in drugih pomoči potrebnih posameznikov v družbi ter izražanje svojih interesov.

Dejavnosti humanitarnih in dobrodelnih organizacij lahko zajemajo tudi zadovoljevanje drugih, v temeljnem aktu določenih skupnih interesov in potreb invalidov, bolnikov in drugih pomoči potrebnih posameznikov, katerim je humanitarna in dobrodelna organizacija namenjena.

Humanitarne in dobrodelne organizacije lahko na podlagi koncesije v skladu z zakonom opravljajo tudi javno službo.

3. člen

Humanitarne in dobrodelne organizacije delujejo v skladu z nacionalnim programom socialnega in zdravstvenega varstva ter mednarodnimi standardi. Njihovo delovanje je v javnem interesu.

V okviru državno organizirane skrbi za urejanje družbenega položaja invalidov, bolnikov in drugih pomoči potrebnih posameznikov pomeni delovanje humanitarne in dobrodelne organizacije dopolnjevanje javne službe na področju socialnega in zdravstvenega varstva.

4. člen

Delovanje in poslovanje humanitarnih in dobrodelnih organizacij je javno.

Podatki, vpisani v register humanitarnih in dobrodelnih organizacij, so javni.

5. člen

Humanitarne in dobrodelne organizacije so upravičene do financiranja iz Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji pod pogoji, ki jih določa delovanje te fundacije.

Humanitarne in dobrodelne organizacije so po zakonih in drugih predpisih ali na podlagi odločitev pristojnih organov deležne posebnih oprostitev in olajšav.

6. člen

Člani humanitarnih in dobrodelnih organizacij so lahko invalidi, bolniki in drugih pomoči potrebni posamezniki, njihovi zastopniki in druge fizične osebe, ki na različne načine podpirajo delovanje humanitarnih in dobrodelnih organizacij.

Invalidi, bolniki in drugih pomoči potrebni posamezniki po tem zakonu so posamezniki, ki so zaradi prirojenih ali pridobljenih okvar in nezmožnosti ovirani pri osebnem, družinskem in družbenem življenju in zaradi ogroženega socialnega položaja potrebujejo posebne socialne in zdravstvene dejavnosti v okviru humanitarne in dobrodelne organizacije.

Pogoje in način včlanitve določa temeljni akt humanitarne in dobrodelne organizacije.

7. člen

Temeljni akt humanitarne in dobrodelne organizacije mora poleg vsebine, ki jo določa zakon o društvih, zakon o zavodih in zakon o zadrugah določati tudi:

- dejavnost humanitarne in dobrodelne organizacije,
- pravice in dolžnosti invalidov, bolnikov in drugih pomoči potrebnih posameznikov,
- način in postopek uveljavljanja pravic invalidov, bolnikov in drugih pomoči potrebnih posameznikov,
- razpolaganje s premoženjem humanitarne in dobrodelne organizacije.

Iz temeljnega akta humanitarne in dobrodelne organizacije mora biti razvidno, da je osnovni namen delovanja humanitarne in dobrodelne organizacije izvajanje posebnih socialnih programov in storitev, utemeljenih ne glede vrsto invalidnosti, okvare, bolezni ali posebnih potreb.

8. člen

Iz imena humanitarne in dobrodelne organizacije mora biti razvidno čemu je humanitarna in dobrodelna organizacija namenjena.

2. DEJAVNOST

9. člen

Dejavnosti, ki jih opravljajo humanitarne in dobrodelne organizacije, so nepridobitne.

Ne glede na načelo nepridobitnosti lahko humanitarne in dobrodelne organizacije v skladu z zakonom o društvih, zakonom o zavodih in zakonom o zadrugah opravljajo tudi pridobitno dejavnost.

Humanitarna in dobrodelna organizacija ne sme opravljati pridobitne dejavnosti kot svoje pretežne dejavnosti.

10. člen

Humanitarne in dobrodelne organizacije opravljajo v okviru svoje dejavnosti zlasti naslednje naloge:

- oblikujejo interese, ugotavljajo potrebe, določajo prioritete storitev in ukrepov, ki zadevajo življenje posameznih skupin invalidov;
- načrtujejo, organizirajo in izvajajo prilagojene oblike pomoči za omogočanje polnopravnega sodelovanja in zagotavljanja neodvisnega življenja invalidov, bolnikov in drugih pomoči potrebnih posameznikov (prevozi, stanovanjske enote in prilagojena stanovanja, oskrba s tehničnimi pripomočki, organizirano varstvo in nega, posebne oblike skrbi in programi za otroke in mladostnike s posebnimi potrebami, programi za starše, tolmači in spremljevalci, obnovitvena rehabilitacija in drugi rehabilitacijski programi, informativna, založniška in kulturna dejavnost in podobno);
- na področju varovanja zdravja, rehabilitacije, vzgoje, izobraževanja, zaposlovanja, socialne varnosti in bivanja ugotavljajo in uveljavljajo posebne potrebe in interese invalidov, bolnikov in drugih pomoči potrebnih posameznikov v družbi;
- sodelujejo pri preprečevanju in odpravljanju arhitekturnih in komunikacijskih ovir;
- nudijo medsebojno pomoč pri uveljavljanju potreb določene vrste invalidov na področju varovanja zdravja, medicinske in socialne rehabilitacije, vzgoje, izobraževanja, usposabljanja, zaposlovanja, bivanja (stanovanja, domovi), socialne varnosti, kulture, športa in rekreacije;
- preprečujejo in blažijo socialne ter psihične posledice invalidnosti in bolezni;

- usposabljaajo invalide, bolnike in druge pomoči potrebne posameznike za samopomoč ter svoje in prostovoljce za življenje in delo z invalidi, bolniki in drugih pomoči potrebnih posameznikov.

11. člen

Humanitarne in dobrodelne organizacije poleg nalog iz prejšnjega člena opravljajo še naslednje naloge:

- vzpodbujajo in podpirajo pristojne organe ter organizacije za čim uspešnejše sistemsko reševanje odprtih vprašanj invalidov, bolnikov in drugih pomoči potrebnih posameznikov;

- sodelujejo pri oblikovanju državnih ukrepov ter predlagajo sprejem predpisov in ukrepov v korist vključevanja invalidov, bolnikov in drugih pomoči potrebnih posameznikov v ustvarjaino ter aktivno življenje;

- predstavljajo invalide, bolnike in drugih pomoči potrebnih posameznikov na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni;

- varujejo in uveljavljajo pravice invalidov, bolnikov in drugih pomoči potrebnih posameznikov ter razvijajo zagovorništvo, samopomoč in dobrodelnost;

- skrbijo za povezovanje z drugimi humanitarnimi in dobrodelnimi organizacijami doma in v tujini;

- s svojim delom vplivajo na oblikovanje pozitivnih stališč javnosti do invalidov, bolnikov in drugih pomoči potrebnih posameznikov.

12. člen

Humanitarna in dobrodelna organizacija na podlagi nalog iz 10. in 11. člena zakona opredeli posebne socialne programe in storitve, utemeljene ne glede na vrsto invalidnosti in bolezni iz prvega odstavka 2. člena zakona, ki jih bo izvajala v okviru svoje dejavnosti.

Pri opredeljevanju in izvajanju posebnih socialnih programov in storitev humanitarne in dobrodelne organizacije sodelujejo med seboj in z izvajalci javne službe tako, da upoštevajo vrsto in obseg storitev in pravic, ki so invalidom, bolnikom in drugim pomoči potrebnih posameznikov zagotovljene v okviru posameznih humanitarnih in dobrodelnih organizacij ali v okviru javne službe, in pri tem sodelujejo z Uradom Vlade Republike Slovenije za invalide, bolnike in druge pomoči potrebne državljanke.

13. člen

Posebni socialni programi in storitve morajo biti usklajeni s finančnimi pogoji za njihovo realizacijo.

Humanitarna in dobrodelna organizacija posebne socialne programe in storitve izvaja tako, da so iz njih razvidni nameni in cilji, uporabniki programa in njihov obseg,

kriteriji, za opredelitev upravičenosti, njihovi izvajalci, vsebina, aktivnosti oziroma naloge, način njihovega izvajanja, njihov časovni obseg oziroma trajanje, finančna vrednost ter način ugotavljanja učinkovitosti in uspešnosti.

14. člen

Humanitarna in dobrodelna organizacija lahko ustanovi podjetje, ustanovo ali zavod, če je ustanovitev povezana z nameni in nalogami humanitarne in dobrodelne organizacije, vendar mora o tem obvestiti mnenje Urada Vlade Republike Slovenije za invalide, bolnike in pomoči potrebne (v nadaljevanju: Urad).

Humanitarna in dobrodelna organizacija lahko daje donacije pravnim osebam iz prejšnjega odstavka iz sredstev, ki jih je pridobila iz Fundacije za financiranje humanitarnih in dobrodelnih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji, vendar le z njenim soglasjem.

3. PRIDOBITEV STATUSA HUMANITARNE IN DOBRODELNE ORGANIZACIJE

15. člen

Postopek za pridobitev statusa humanitarne in dobrodelne organizacije se uvede na podlagi sklepa, ki ga sprejme najvišji organ društva na predlog večine članov društva, ustanoviteljev zavoda ali zadruga, katerim je humanitarna in dobrodelna organizacija namenjena, ali njihovih zakonitih zastopnikov.

16. člen

Postopek za pridobitev statusa humanitarne in dobrodelne organizacije se začne tudi na podlagi sklepa, ki ga sprejme najvišji organ zveze društev na predlog večine članov vseh društev, ki sestavljajo zvezo.

Za člane društev, ki predlagajo sklep iz prvega odstavka, smiselno veljajo določbe prejšnjega člena.

V primeru iz prvega in drugega odstavka se šteje, da so ustanovitelji društev, ki sestavljajo zvezo društev, tudi ustanovitelji humanitarne in dobrodelne organizacije.

Društva, ki sestavljajo zvezo društev, ki pridobi status humanitarne in dobrodelne organizacije, lahko tudi pridobijo status humanitarne in dobrodelne organizacije.

17. člen

Humanitarne in dobrodelne organizacije se lahko združujejo v zveze humanitarnih in dobrodelnih organizacij.

18. člen

Za pridobitev statusa humanitarne in dobrodelne organizacije morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

- izvajanje posebnih socialnih programov in storitev za invalide, bolnike in druge pomoči potrebne posameznike ne glede na članstvo v humanitarni in dobrodelni organizaciji;

- izpolnjeni pogoji za podelitev statusa društva, ki deluje v javnem interesu na področju socialnega ali zdravstvenega varstva;

- sprejet temeljni akt v skladu s 7. členom zakona;

- sprejeti posebni socialni programi in storitve v skladu z 12. in 13. členom tega zakona;

- zagotovljeno strokovno vodenje izvajanja posebnih socialnih programov in storitev;

Šteje se, da je zagotovljeno strokovno vodenje izvajanja posebnih socialnih programov in storitev, če izvajanje posebnih socialnih programov ali storitev vodi oseba, ki izpolnjuje pogoje, določene v Zakonom o splošnem upravnem postopku.

19. člen

O pridobitvi statusa humanitarne in dobrodelne organizacije odločata soglasno ministra, pristojna za področje socialnega in zdravstvenega varstva (v nadaljevanju: ministra).

Če vloži vlogo za pridobitev statusa humanitarne in dobrodelne organizacije društvo, ki še nima statusa društva v javnem interesu na področju socialnega ali zdravstvenega varstva, ministra o podelitvi statusa društva, ki deluje v javnem interesu na področju socialnega ali zdravstvenega varstva, in o pridobitvi statusa humanitarne in dobrodelne organizacije po tem zakonu odločata hkrati in izdaja eno odločbo.

Ministra za presojanje izpolnjevanja pogojev za pridobitev statusa humanitarne in dobrodelne organizacije imenujeta tričlansko komisijo (v nadaljevanju: komisija).

Ministra na predlog komisije z odločbo ugotovita, da so izpolnjeni pogoji za pridobitev statusa humanitarne in dobrodelne organizacije, in odločita o vpisu v register.

Ministra pred odločitvijo pridobita mnenje Urada o skladnosti programske zasnove z nacionalnim programom socialnega in zdravstvenega varstva in načeli tega zakona in mnenje o socialnih programih in storitvah, ki jih bo humanitarna in dobrodelna organizacija izvajala.

Z dnem vpisa v register humanitarnih in dobrodelnih organizacij humanitarna in dobrodelna organizacija pridobi status humanitarne in dobrodelne organizacije.

Zoper odločbo o izpolnjevanju pogojev za pridobitev statusa humanitarne in dobrodelne organizacije in o vpisu v register je dovoljena pritožba v skladu z ZUP.

20. člen

Vlogi za pridobitev statusa humanitarne in dobrodelne organizacije mora vlagatelj priložiti:

- odločbo o statusu društva, ki deluje v javnem interesu na področju socialnega ali zdravstvenega varstva, ali v primeru iz drugega odstavka prejšnjega člena dokazila o izpolnjevanju pogojev za podelitev statusa društva, ki deluje v javnem interesu na področju socialnega ali zdravstvenega varstva;
- sklep najvišjega organa društva iz 15. oziroma 16. člena tega zakona;
- dva izvoda temeljnega akta;
- seznam z overjenimi podpisi in osebni podatki predlagateljev v skladu s 15. oziroma 16. členom tega zakona (osebno ime, rojstni podatki, državljanstvo in naslov stalnega prebivališča);
- ime humanitarne in dobrodelne organizacije;
- osebno ime zastopnika humanitarne in dobrodelne organizacije;
- opis posebnih socialnih programov in storitev humanitarne in dobrodelne organizacije;
- dokazila o izpolnjevanju pogojev za strokovno vodenje izvajanja posebnih socialnih programov in storitev.

21. člen

Če komisija ugotovi, da vloga ni popolna oziroma da temeljni akt ali ime humanitarne in dobrodelne organizacije ni v skladu z določbami tega zakona, opozori na to vlagatelja in mu določi rok, v katerem je potrebno vlogo dopolniti oziroma uskladi temeljni akt ali ime. Rok ne sme biti krajši od 15 dni in ne daljši od 3 mesecev.

Če vlagatelj v roku iz prejšnjega odstavka ne dopolni vloge oziroma ne uskladi temeljnega akta ali imena humanitarne in dobrodelne organizacije, se šteje, da je vlogo umaknil.

Zoper sklep iz prejšnjega odstavka pritožba ni dovoljena.

22. člen

Komisija iz tretjega odstavka 19. člena Uradu sporoči podatke iz prvega odstavka 20. člena takoj, ko je vloga za pridobitev statusa humanitarne in dobrodelne organizacije popolna, in zaprosi za mnenje iz petega odstavka 19. člena.

23. člen

Če humanitarna in dobrodelna organizacija spremeni temeljni akt ali dejavnost organizacije tako, da sprememba lahko vpliva na status humanitarne in dobrodelne organizacije oziroma na njeno delovanje po tem zakonu, mora o spremembi zaradi ponovnega preverjanja statusa v 30 dneh od vročitve odločbe pristojnega organa o spremembi temeljnega akta ali dejavnosti društva obvestiti Urad.

Če humanitarna in dobrodelna organizacija spremeni zastopnika humanitarne in dobrodelne organizacije, mora vložiti zahtevo za spremembo registracije v 30 dneh od dokončnosti odločbe pristojnega organa o spremembi registracije društva.

Obvestilu oziroma zahtevi iz prvega oziroma drugega odstavka mora humanitarna in dobrodelna organizacija priložiti odločbo iz prvega oziroma drugega odstavka tega člena in zapisnik seje najvišjega organa, na kateri so bile sprejete spremembe. Če je bil spremenjen temeljni akt, mora humanitarna in dobrodelna organizacija obvestilu priložiti dva izvoda novega temeljnega akta.

V primeru sprememb temeljnega akta se smiselno uporabljajo določbe 19., 20., 21. in 22. člena tega zakona.

24. člen

Urad vodi register humanitarnih in dobrodelnih organizacij.

Register humanitarnih in dobrodelnih organizacij vsebuje naslednje podatke:

- ime humanitarne in dobrodelne organizacije,
- sedež humanitarne in dobrodelne organizacije,
- pravni status (društvo, zadruga, zavod),
- osebno ime zastopnika humanitarne in dobrodelne organizacije,
- številka in datum odločbe o izpolnjevanju pogojev za pridobitev statusa humanitarne in dobrodelne organizacije in o vpisu v register,
- dejavnost humanitarne in dobrodelne organizacije,
- navedba posebnih socialnih programov in storitev,
- spremembe temeljnega akta, imena humanitarne in dobrodelne organizacije, dejavnosti ali posebnih socialnih programov in storitev, ki jih izvaja,
- prenehanje - datum, razlog in način.

4. FINANCIRANJE IN LASTNINA

25. člen

Humanitarna in dobrodelna organizacija lahko pridobiva sredstva za svoje delovanje:

- iz fundacij,
- s članarino,
- od iger na srečo,
- od koncesij,

- iz naslova materialnih pravic in dejavnosti humanitarne in dobrodelne organizacije,
- z darili in voljili,
- s prispevki donatorjev,
- iz proračunskih in drugih javnih sredstev in
- iz drugih virov.

Če humanitarna in dobrodelna organizacija pri finančnem poslovanju v koledarskem letu ustvari presežek prihodkov nad odhodki, ga prenese v naslednje poslovno leto.

26. člen
Humanitarna in dobrodelna organizacija mora finančno dokumentacijo za planiranje, finančno poslovanje in letno poročanje sestavljati tako, da so posebej razvidni finančni viri, stroški za redno poslovanje, za izvajanje posebnih socialnih programov in storitev ter investicijska vlaganja. Podatki se izkazujejo v skladu z računovodskimi standardi.

Humanitarna in dobrodelna organizacija začasnih presežnih prilivov sredstev ne sme nalagati v dvomljive in tvegane naložbe v podjetja, pač pa le v najbolj zanesljive in varne finančne institucije kot so banke z državnim jamstvom.

27. člen
Letno poročilo o poslovanju humanitarne in dobrodelne organizacije najprej potrdi pristojni organ, ki ga nato pošlje finančnemu v rokih, ki ga določijo posamezni finančni. Hkrati ga pošlje tudi Uradu.

28. člen
Višino prejemkov iz delovnega razmerja, povračil stroškov in drugih prejemkov v zvezi z delom v humanitarni in dobrodelni organizaciji določajo okvirni višine prejemkov iz delovnega razmerja, povračil stroškov in drugih prejemkov v zvezi z delom v javnih zavodih, upoštevaje posebnosti dela v humanitarni in dobrodelni organizaciji.

29. člen

Nadzor nad zakonitostjo, namembnostjo ter gospodarno in učinkovito porabo javnih sredstev, ki jih humanitarna in dobrodelna organizacija prejme za izvajanje svoje dejavnosti, opravljajo njeni pristojni organi, Urad in Računsko sodišče.

Če Računsko sodišče ugotovi, da je poraba javnih sredstev, ki jih humanitarna in dobrodelna organizacija prejme za izvajanje svoje dejavnosti, nezakonita, v nasprotju z namenom, za katerega jih je prejela, negospodarna ali neučinkovita, o tem obvesti Urad, Državni zbor Republike Slovenije ter Vlado Republike Slovenije.

30. člen

Humanitarna in dobrodelna organizacija kot dober gospodar upravlja in gospodari z lastnino, s katero razpolaga.

Lastnine humanitarnih in dobrodelnih organizacij ni mogoče deliti med člane humanitarne in dobrodelne organizacije. Taka delitev premoženja je nična.

Lastnino humanitarne in dobrodelne organizacije, pridobljeno iz sredstev Fundacije za financiranje humanitarnih in dobrodelnih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji, je mogoče odtujiti le z njenim soglasjem.

31. člen
Kadar status humanitarne in dobrodelne organizacije pridobi zveza društev, premoženje zveze društev in premoženje društev, ustanovitvenih članov zveze društev, pridobljeno v času delovanja humanitarne in dobrodelne organizacije, postane skupna lastnina zveze društev in društev, ustanovitvenih članov zveze društev, in je v tem času nedeljivo.

Določba prejšnjega odstavka se uporablja le za društva, ustanovne člane zveze društev, ki so člani zveze društev tudi v času pridobitve premoženja, in se vnese v temeljne akte društev in zveze.

32. člen

Ob prenehanju delovanja humanitarne in dobrodelne organizacije njena lastnina, pridobljena v času, ko je imela status humanitarne in dobrodelne organizacije, v deležu, ki ga je prispevala Fundacija za financiranje humanitarnih in dobrodelnih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji, preide v last te fundacije.

Kadar kot humanitarna in dobrodelna organizacija preneha delovati kot zveza društev, lastnina humanitarne in dobrodelne organizacije, pridobljena v času, ko je zveza društev imela status humanitarne in dobrodelne organizacije, v deležu, ki ga je prispevala Fundacija za financiranje humanitarnih in dobrodelnih in humanitarnih organizacij, preide v last te fundacije.

33. člen

Pri odločanju o premoženju, ki ob prenehanju delovanja humanitarne in dobrodelne organizacije po prejšnjem členu preide v last Fundacije za financiranje humanitarnih in dobrodelnih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji, Fundacija za financiranje humanitarnih in dobrodelnih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji prednostno upošteva potrebe invalidov, bolnikov in drugih pomoči potrebnih posameznikov, katerim je bilo premoženje prvotno namenjeno.

5. PRENEHANJE DELOVANJA

34. člen

Humanitarna in dobrodelna organizacija preneha delovati:

- na podlagi lastne odločitve,

- če ji je odvzet status po tem zakonu,

35. člen

Sklep o prenehanju delovanja na podlagi lastne odločitve sprejme najvišji organ humanitarne in dobrodelne organizacije in o tem v tridesetih dneh po sprejemu sklepa obvesti ministra.

Ministra izdada posebno odločbo o brisanju humanitarne in dobrodelne organizacije iz registra z dnem prenehanja delovanja.

Zoper odločbo iz prejšnjega odstavka ni pritožbe.

36. člen

Humanitarni in dobrodelni organizaciji se odvzame status, če:

- ne izpolnjuje več pogojev iz 18. člena zakona,

Humanitarni in dobrodelni organizaciji se status lahko odvzame tudi, če Računsko sodišče sprejme dokončno poročilo, v katerem ugotovi hujše nepravilnosti, škode ali zlorabe ali da humanitarna in dobrodelna organizacija javnih sredstev ne uporablja v skladu z namembnostjo, gospodarnostjo in učinkovitostjo.

37. člen

Za preverjanje delovanja in odvzem statusa humanitarne in dobrodelne organizacije se smiselno uporabljajo določbe 19. člena tega zakona.

Postopek iz prejšnjega odstavka lahko ministra pričneta kadarkoli, obvezno pa na Urada.

38. člen

Po pridobitvi statusa humanitarne in dobrodelne organizacije se ne uporabljajo določbe predpisov, po katerih se po pridobitvi statusa društva v javnem interesu na področju socialnega ali zdravstvenega varstva preverja izpolnjevanje pogojev za pridobitev tega statusa.

6. KAZENSKÉ DOLOČBE

39. člen

Z denarno kaznijo najmanj 2.000.000,00 tolarjev se za prekršek kaznuje humanitarna in dobrodelna organizacija:

1. če deluje ali posluje v nasprotju s 4. členom;

2. če prekorači dejavnost, določeno v temeljnem aktu humanitarne in dobrodelne organizacije, ali če opravlja dejavnost, ki ni določena v temeljnem aktu humanitarne in dobrodelne organizacije;

3. če opravlja dejavnost v nasprotju z 9. členom;

4. če iz sredstev iz Fundacije za financiranje humanitarnih in dobrodelnih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji da donacijo ali daje donacije podjetju, ustanovi ali zavodu, ki ga ustanovi, brez soglasja Fundacije za financiranje humanitarnih in dobrodelnih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (drugi odstavek 14. člena);

5. če finančno dokumentacijo iz 26. člena sestavlja v nasprotju s tem členom ali če ravna v nasprotju z drugim odstavkom 26. člena;

6. če obravnava ali sprejme letno poročilo o poslovanju v nasprotju s prvim ali drugim odstavkom 26. člena.

Z denarno kaznijo najmanj 500.000,00 tolarjev se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje tudi odgovorna oseba humanitarne in dobrodelne organizacije.

40. člen

Z denarno kaznijo najmanj 1.000.000,00 tolarjev se za prekršek kaznuje humanitarna in dobrodelna organizacija:

1. če spremeni temeljni akt ali dejavnost organizacije in o tem ne obvesti ministrstva v roku iz prvega odstavka 23. člena (prvi odstavek 23. člena);

2. če spremeni zastopnika humanitarne in dobrodelne organizacije in zahteve za spremembo registracije ne vloži v roku iz drugega odstavka 23. člena (drugi odstavek 23. člena).

Z denarno kaznijo najmanj 750.000,00 tolarjev se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje tudi odgovorna oseba humanitarne in dobrodelne organizacije.

7. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

41. člen

Najdalj eno leto od uveljavitve tega zakona po določbah zakona kot humanitarne in dobrodelne organizacije delujejo društva, ki ob uveljavitvi tega zakona izpolnjujejo naslednje pogoje:

- so po Uredbi o uvedbi in uporabi standardne klasifikacije dejavnosti (Ur. l. RS, št. 34/94, 3/95, 13/95, 33/95 in 15/96) razvrščene pod šifro dejavnosti N/85.322,

- izvajajo posebne socialne programe in storitve na nacionalni ravni,

- v katere se lahko vključijo invalidi, bolniki in drugih pomoči potrebni posamezniki s celotnega območja države

- in katerim je z odločba pristojnega organa podeljen status društva, ki deluje v javnem interesu na področju socialnega ali zdravstvenega varstva.

42. člen
Društva iz prejšnjega člena morajo najpozneje v roku 6 mesecev od uveljavitve tega zakona pri ministrstvu, pristojnem za socialno in zdravstveno varstvo, vložiti zahtevek za pridobitev statusa humanitarne in dobrodelne organizacije, iz dokazil o izpolnjevanju pogojev iz 18. člena zakona.

Za zahtevek iz prejšnjega odstavka in postopek pridobitve statusa humanitarne in dobrodelne organizacije se smiselno uporabljajo določbe 19., 20., 21. in 22. člena tega zakona.

43. člen
Društva, ki ob uveljavitvi tega zakona ne izpolnjujejo pogojev 41. člena in so bila do uveljavitve tega zakona upravičena do posebnih oprostitev oziroma olajšav po drugih zakonih, so do teh oprostitev oziroma olajšav upravičena še eno leto od uveljavitve tega zakona.

44. člen
Ta zakon začne veljati 15. dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

OBRAZLOŽITEV in ministrski komentar

Uvodne določbe (1. - 8. člen)

Zakon o humanitarnih in dobrodelnih organizacijah ureja status, področje in načine delovanja, financiranje humanitarnih in dobrodelnih organizacij in njihovo lastnino.

Humanitarne in dobrodelne organizacije po svoji vsebini gradujejo društva, zavode in zadrage in društva v javnem interesu na področju socialnega in zdravstvenega varstva, zato imajo poseben status, izhajajoč iz zakona o društvih, zakona o zadrugah in zakona o zavodih.

Zakon o društvih in zakon o zadrugah ter zakon o zavodih so splošni zakoni, ki poleg temeljnih načel za delovanje društev, zavodov in zadrug določajo pogoje in način ustanovitve in postopek registracije društev, zavodov in zadrug, njihov pravni status, njihovo financiranje in prenehanje. Ureja torej vprašanja, ki so skupna vsem društvom, zavodom in zadrugam, ki želijo nastopati v pravnem prometu. Nekatera društva, zavodi in zadrage so glede na njihovo dejavnost in pomen za celotno skupnost tako specifična, da je področje njihovega delovanja urejeno s posebnimi zakoni (Zakon o varstvu, lovu in gojitvi divjadi ter upravljanju lovišč, Zakon o sladkovodnem ribištvi, Zakon o gasilstvu, Zakon o rdečem križu Slovenije). Tudi področje varstva invalidov, bolnikov in drugih pomoči potrebnih posameznikov je tako specifično, da je vsebino društev in zvez, ki delujejo na področju socialnega in

zdravstvenega varstva, potrebno urediti s posebnim zakonom. Tako Zakon o humanitarnih in dobrodelnih organizacijah, kot lex specialis, predpisuje smiselno uporabo določb zakona o društvih, zakona o zadrugah in zakona o zavodih, posebej pa ureja področje delovanja humanitarnih in dobrodelnih organizacij ter njihove posebne pravice in obveznosti.

Zakon daje podlago za pridobitev statusa humanitarne in dobrodelne organizacije tistim društvom, zavodom in zadrugam invalidov, bolnikov in drugih pomoči potrebnih posameznikov, ki so pridobila status društva, zavoda in zadruga, ki delujejo v javnem interesu s področja socialnega in zdravstvenega varstva, v okviru svojih programov dejavnosti pa v pomembnem delu uresničujejo z ustavo in zakoni opredeljeno skrb za varstvo invalidov, bolnikov in drugih pomoči potrebnih posameznikov.

Temeljna dejavnost humanitarnih in dobrodelnih organizacij je izvajanje posebnih socialnih programov in storitev za vse invalide, bolnike in druge pomoči potrebne posameznike ne glede na članstvo, humanitarne in dobrodelne organizacije pa s svojo dejavnostjo uresničujejo tudi pomembne sestavine dobrotelčnosti in samopomoči. Poleg teh dejavnosti lahko še vedno opravljajo tudi samo interesne dejavnosti, značilne za društva, zavode ali zadruga.

Ker je dejavnost humanitarnih in dobrodelnih organizacij opredeljena tudi v zakonih s področja zdravstva, vzgoje in izobraževanja, dela in zaposlovanja, stanovanjske politike, pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter socialnega varstva, v okviru državno organizirane skrbi za urejanje družbenega položaja invalidov, bolnikov in drugih pomoči potrebnih posameznikov, humanitarne in dobrodelne organizacije v precejšnji meri dopolnjujejo dejavnosti javnih služb na področju socialnega in zdravstvenega varstva, zato je njihovo delovanje v javnem interesu.

Humanitarne in dobrodelne organizacije delujejo v skladu z nacionalnim programom invalidskega in socialnega varstva in mednarodnimi standardi.

Zakon vsebuje tudi določbo o financiranju humanitarnih in dobrodelnih organizacij iz sredstev Fundacije za financiranje humanitarnih in dobrodelnih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji, za kar dajejo podlago Zakon o igrah na srečo, Zakon o lastninskem preoblikovanju Loterije Slovenije in Odlok o ustanovitvi Fundacije za financiranje humanitarnih in dobrodelnih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji, in zaradi posebnega pomena dejavnosti, ki jo opravljajo humanitarne in dobrodelne organizacije, pri njihovem delovanju napotuje na posebne oprostitve in olajšave po drugih zakonih in predpisih ali odločitvah pristojnih organov.

Glede na vsebino in pomen dejavnosti humanitarnih in dobrodelnih organizacij so njihovi člani lahko invalidi, bolniki in drugih pomoči potrebni posamezniki, njihovi zastopniki in druge fizične osebe, ki podpirajo delovanje humanitarne in dobrodelne organizacije. Članstvo humanitarne in dobrodelne organizacije je omogočeno vsem, ki želijo sodelovati pri uresničevanju temeljnega poslanstva, to pa je zadovoljevanje socialnih potreb invalidov, bolnikov in drugih pomoči potrebnih posameznikov, saj jim s tem omogočajo čimbolj kakovostno življenje.

Ker v naši republiki še nimamo izdelane enotne klasifikacije invalidnosti, kot jo priporoča Svetovna zdravstvena organizacija, so po tem zakonu kot invalidi tisti

posamezniki, ki zaradi prirojenih ali pridobljenih okvar oz. nezmožnosti ne morejo sami (delno ali v celoti) zadovoljevati potreb običajnega osebnega, družinskega in družbenega življenja ter zaradi ogroženega socialnega položaja potrebujejo posebne socialne aktivnosti v okviru humanitarne in dobrodelne organizacije.

Temeljni akt humanitarne in dobrodelne organizacije mora določati tiste vsebinske sklope, ki so določeni v zakonu o društvih, zakonu o zavodih in zakonu o zadrugah, poleg tega pa še posebnosti področja delovanja humanitarnih in dobrodelnih organizacij - dejavnost humanitarnih in dobrodelnih organizacij, pravice in dolžnosti invalidov, bolnikov in drugih pomoči potrebnih posameznikov, način in postopek uveljavljanja pravic invalidov, ter razpolaganje s premoženjem humanitarne in dobrodelne organizacije. Iz imena humanitarne in dobrodelne organizacije mora biti tudi razvidno, čemu je humanitarna in dobrodelna organizacija namenjena.

Dejavnost (9. - 14. člen)

Dejavnost humanitarnih in dobrodelnih organizacij presega okvirje društvenih in združnih dejavnosti, kar še dodatno opravičuje posebno ureditev humanitarnih in dobrodelnih organizacij. Ker se invalidi, bolniki in drugih pomoči potrebni posamezniki in njihovi zastopniki združujejo v humanitarne in dobrodelne organizacije z namenom, da v njih uresničujejo specifične socialne potrebe ter interese po druženju, so njihove dejavnosti, ki jih opravljajo v okviru svoje organizacije, nepridobitne. Ne glede na načelo nepridobitnosti pa lahko v skladu z zakonom o društvih, zakonom o zadrugah in zakonom o zavodih opravljajo tudi pridobitno dejavnost, vendar se mora tako pridobljen dohodek uprabiti za izvajanje temeljne dejavnosti, ki je opredeljena v njihovem temeljnem aktu. Glede na svoj osnovni namen humanitarne in dobrodelne organizacije pridobitne dejavnosti ne smejo opravljati pretežno, temveč je to lahko le del dejavnosti, ki jo opravljajo.

V 10. in 11. členu zakona so opredeljene tiste naloge humanitarnih in dobrodelnih organizacij, ki se glede na vsebino dejavnosti bistveno razlikujejo od dejavnosti ostalih društev, tudi od društev v javnem interesu. Humanitarne in dobrodelne organizacije s svojimi programi dejavnosti uresničujejo specifične potrebe po tistih socialnih storitvah, ki invalidom, bolnikom in drugim pomoči potrebnim posameznikom omogočajo polnovredno sodelovanje v družbi in s tem čim bolj neodvisno življenje. Poleg izvajanja specifičnih socialnih storitev s področja varovanja zdravja, celostne rehabilitacije, vzgoje, izobraževanja, zaposlovanja, bivanja in socialne varnosti, humanitarne in dobrodelne organizacije sodelujejo tudi s pristojnimi organi ter organizacijami pri oblikovanju državnih ukrepov in predpisov v korist invalidov. Humanitarne in dobrodelne organizacije tudi zastopajo invalide, bolnike in druge pomoči potrebne posameznike na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni; varujejo in uveljavljajo pravice invalidov, s svojim delom pa tudi vplivajo na oblikovanje pozitivnih stališč javnosti do invalidov.

Pri opredeljevanju ter izvajanju posebnih socialnih programov in storitev morajo humanitarne in dobrodelne organizacije sodelovati med seboj ter z izvajalci javne službe tako, da upoštevajo vrsto, obseg storitev in pravic, ki so invalidom, bolnikom in drugim pomoči potrebnim posameznikom zagotovljene v okviru posameznih humanitarnih in dobrodelnih organizacij ali v okviru javne službe. Pri tem pa morajo

biti posebni socialni programi in storitve usklajeni s finančnimi pogoji za njihovo realizacijo.

Pridobitev statusa humanitarne in dobrodelne organizacije (15. - 24. člen)

Postopek za pridobitev statusa humanitarne in dobrodelne organizacije se začne na podlagi sklepa, ki ga sprejme najvišji organ društva, zavoda ali zadruga.

Če je podlaga za dobrodelno ali humanitarno organizacijo društvo potem postopek za pridobitev statusa poda na predlog večine članov društva, vendar najmanj 10 članov invalidov, katerim je humanitarna in dobrodelna organizacija namenjena, ali njihovih zakonitih zastopnikov. Glede na vsebinsko razliko med namenom, s katerim se ustanovi društvo, in namenom, s katerim se ustanovi humanitarna in dobrodelna organizacija, je za ustanovitev humanitarne in dobrodelne organizacije predpisano večje število ustanoviteljev kot za društvo, ustanovitelji pa so lahko le osebe, katerim je dejavnost humanitarnih in dobrodelnih organizacij tudi namenjena. Tako posamezniki z različnimi oblikami in izvori okvar ali nezmožnosti sami ali po svojih zakonitih zastopnikih odločajo o ustanovitvi posebne organizacije, preko katere bodo zadovoljevali potrebe osebnega, družinskega in družabnega življenja. Odločitev je torej prepuščena lastni volji in potrebi invalidov, bolnikov in drugih pomoči potrebnih posameznikov samih, ki na ta način skupaj z zakonitimi zastopniki oblikujejo in uresničujejo svoje avtentične interese. Postopek za pridobitev statusa humanitarne in dobrodelne organizacije se lahko začne tudi na podlagi sklepa, ki ga sprejme najvišji organ zveze društev na predlog večine članov društev, ki sestavljajo zvezo, s čemer je dana možnost ustanovitve humanitarne in dobrodelne organizacije tudi zvezi društev.

Med pogoji, ki jih mora izpolnjevati društvo, zadruga ali zavod, ki želi pridobiti status humanitarne in dobrodelne organizacije, je poleg samega izvajanja posebnih socialnih programov in storitev posebej poudarjeno izvajanje le-teh za invalide istovrstne skupine iz celotnega območja države ne glede na članstvo v humanitarni in dobrodelni organizaciji. Le z možnostjo dostopa do ustrezne dejavnosti, ki jo izvaja posamezna humanitarna in dobrodelna organizacija, vsakemu invalidu istovrstne skupine, ne glede na kraj prebivanja, temveč le glede na njegove potrebe, s čemer je poudarjena enakost invalidov, je dejavnost humanitarne in dobrodelne organizacije resnično v javnem interesu, s tem pa je utemeljen tudi poseben status humanitarnih in dobrodelnih organizacij in tako tudi morebitne posebne oprostitve in olajšave po drugih zakonih. Društvo mora izpolnjevati tudi pogoje za pridobitev statusa društva, ki deluje v javnem interesu na področju socialnega varstva, ter imeti sprejet ustrezen temeljni akt društva. Za izvajanje posebnih socialnih programov in storitev mora biti zaradi kvalitete in strokovnosti zadovoljevanja potreb invalidov zagotovljeno strokovno vodenje.

O pridobitvi statusa humanitarne in dobrodelne organizacije odločata ministra, pristojna za področje socialnega in zdravstvenega varstva. Urad vodi tudi poseben register humanitarnih in dobrodelnih organizacij.

Financiranje in Jastnina (25. - 33. člen)

Obstoječe "humanitarne in dobrodne organizacije", so do sedaj večino sredstev za svoje delovanje prejemale od dohodka iger na srečo (na podlagi Zakona o igrah na srečo), v manjši meri pa iz proračunskih in drugih javnih sredstev ter iz naslova lastne gospodarske dejavnosti. Drugi finančni viri so bili minimalni, ali jih sploh ni bilo.

Z zakonom o humanitarnih in dobrodne organizacijah so predvideni različni viri za financiranje humanitarnih in dobrodne organizacij. Večino sredstev za njihovo delovanje pa bo vendarle prispevala Fundacija za financiranje humanitarnih in dobrodne in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji. Humanitarna in dobrodna organizacija mora voditi finančno poslovanje v skladu z računovodskimi standardi, ki so predpisani za organizacije glede na pravni status.

Humanitarne in dobrodne organizacije morajo zbrane podatke o porabi sredstev prikazati tako, da so posebej razvidni finančni viri, stroški za redno poslovanje, za izvajanje posebnih socialnih programov in storitev ter investicijska vlaganja. Nadzor nad poslovanjem humanitarnih in dobrodne organizacij izvajajo organi humanitarne in dobrodne organizacije ter Računsko sodišče, saj gre tudi pri sredstvih humanitarnih in dobrodne organizacij za javna sredstva. Posreden nadzor nad finančnim poslovanjem humanitarnih in dobrodne organizacij izvajajo tudi njihovi finančniki, saj jim mora humanitarna in dobrodna organizacija, ki jo financirajo, poslati letno poročilo o poslovanju. V primeru društva kot pravne osebe mora biti vsakemu članu humanitarne in dobrodne organizacije na njegovo zahtevo finančna dokumentacija za planiranje, finančno poslovanje in letno poročanje dana na vpogled, s čemer je tudi posameznikom dana možnost pregleda poslovanja humanitarne in dobrodne organizacije, katere član je.

V zakonu je podrobno urejeno upravljanje in gospodarjenje z lastnino humanitarnih in dobrodne organizacij. Pri upravljanju sredstev zakon zasleduje namen, za katerega je humanitarna in dobrodna organizacija pridobila sredstva, ne glede na zakonsko predviden način pridobitve. Zato lastnine ni mogoče deliti med člane humanitarnih in dobrodne organizacij, delež lastnine, ki ga je v času obstoja humanitarne in dobrodne organizacije pridobila humanitarna in dobrodna organizacija iz sredstev Fundacije za financiranje humanitarnih in dobrodne in humanitarnih organizacij v RS, pa v primeru njenega prenehanja po izrecnem določilu (32. člen) preide v last te fundacije. Pri odločanju o tem premoženju so poudarjene potrebe invalidov, bolnikov in drugih pomoči potrebnih posameznikov, katerim je bilo premoženje prvotno namenjeno.

Prenehanje delovanja (34. - 38. člen)

Humanitarna in dobrodna organizacija preneha delovati na podlagi lastne odločitve, ki jo mora sprejeti najvišji organ humanitarne in dobrodne organizacije, ali če ji je odvzet status humanitarne in dobrodne organizacije.

Humanitarni in dobrodni organizaciji se lahko odvzame pridobljeni status, če ne izvaja z zakonom predpisanih posebnih socialnih programov in storitev, če nima zagotovljenega strokovnega vodenja programov in storitev, lahko pa tudi če

Računsko sodišče ugotovi hujše nepravilnosti, škode ali zlorabe in če humanitarna in dobrodelna organizacija javnih sredstev ne uporablja v skladu z namembnostjo, gospodarnostjo in učinkovitostjo.

Postopek za odvzem statusa lahko pričneta pristojna ministra kadarkoli, obvezno pa na predlog Urada vlade Republike Slovenije za invalide, bolnike in druge pomoči potrebne državljane.

Kazenske določbe (39. - 40. člen)

Ker gre pri dejavnosti humanitarnih in dobrodelnih organizacij za posebno področje delovanja in posebne pravice in obveznosti, zakon o humanitarnih in dobrodelnih organizacijah v primerjavi z zakonom o društvih, zakonom o zadrugah in zakonom o zavodih za prekrške določa dodatne opustitve oziroma dejanja in zato tudi dodatno predpisuje kazni. Za neizpolnjevanje Zakona o humanitarnih in dobrodelnih organizacijah ali njegovo namerno izigravanje so za predvidene denarne kazni, ki so glede na težo prekrška razvrščene v dve skupini. Glede na pomembnost dejavnosti in osnovni namen humanitarnih in dobrodelnih organizacij v primerjavi z dejavnostmi oziroma namenom društev so predvidene kazni višje kot kazni po Zakonu o društvih. Tako se humanitarne in dobrodelne organizacije za najtežje prekrške kaznuje s kaznijo v višini 2.000.000 SIT, za lažje prekrške pa v višini 1.000.000 SIT. Z denarno kaznijo najmanj 750.000 oz. 500.000 SIT se za prekršek lahko kaznuje tudi odgovorna oseba humanitarne in dobrodelne organizacije.

Prehodne in končne določbe (41. - 44. člen)

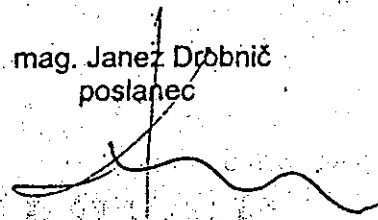
V prehodnih in končnih določbah se začasno ureja status obstoječih "humanitarnih in dobrodelnih organizacij", ki sedaj po Zakonu o društvih delujejo kot "humanitarna in dobrodelna društva". Tako zakon določa prehodni enoletni rok, v katerem te "humanitarne in dobrodelne organizacije" delujejo kot humanitarne in dobrodelne organizacije po predloženem zakonu, če izpolnjujejo določene pogoje, in sicer: da so o Uredbi o uvedbi in uporabi standardne klasifikacije razvrščene pod šifro dejavnosti N/85.322, da izvajajo posebne socialne programe in storitve na nacionalni ravni in v katere se vključujejo invalidi, bolniki in drugih pomoči potrebni posamezniki s celotnega območja države in da jim je z odločbo pristojnega organa podeljen status društva, ki deluje v javnem interesu na področju socialnega ali zdravstvenega varstva.

Društva, katerim se začasno "podaljšuje status humanitarne in dobrodelne organizacije", morajo najkasneje v roku šestih mesecev od uveljavitve tega zakona pri pristojnem ministrstvu vložiti zahtevek za pridobitev statusa humanitarne in dobrodelne organizacije z dokazili, da izpolnjujejo pogoje za pridobitev statusa, ki so predpisani s tem zakonom.

Društva, ki ob uveljavitvi tega zakona ne izpolnjujejo pogojev za pridobitev statusa humanitarne in dobrodelne organizacije in so bila do uveljavitve tega zakona upravičena do oprostitev oz. olajšav po drugih zakonih, so do teh oprostitev oz. olajšav upravičena še eno leto od uveljavitve tega zakona.

S temi prehodnimi določbami je dana možnost, da obstoječe "humanitarne in dobrodelne organizacije" in druga društva, ki so upravičena do posebnih oprostitev in olajšav po drugih predpisih, v določenem roku uskladijo svoje delovanje po določbah tega zakona in tako ohranijo pridobljene pravice.

mag. Janez Drbníč
poslanec

1. _____

2. *[Handwritten signature]*

3. *[Handwritten signature]*

4. IVAN HANILC *[Handwritten signature]*

5. _____

6. _____
